

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK FELÜGYELETÉÉRT ÉS FOGYASZTÓVÉDELEMÉRT FELELŐS ALELNÖK

Vezetői körlevél az IFRS 9 standard alkalmazásában a makrogazdasági információk felhasználásáról és a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezőkről¹

A körlevél címzettjei a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény előírásai alapján a pénzügyi beszámolóját a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) szerint összeállító magyarországi székhellyel rendelkező, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 7.§-a szerinti pénzügyi intézmények és a harmadik országbeli intézmények magyarországi fióktelepei (a továbbiakban: intézmény).

A Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) kiemelt figyelemmel kíséri a felügyelt intézmények nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (IFRS-ek) alkalmazására történő átállásával összefüggő prudenciális kérdéseket, ezen belül az IFRS 9 standarddal összefüggő folyamat- és módszertani fejlesztéseket, különös tekintettel a pénzügyi instrumentumok besorolását és értékelését érintő kérdéskörökre. Ezzel összefüggésben az MNB:

- 2017 folyamán az IFRS 9 standard² alkalmazása tekintetében az intézmények körében két ízben is kérdőíves felmérést folytatott le, az IFRS 9 átállás legjelentősebb hatást gyakorló elemeinek, ezen belül is az értékvesztés elszámolási gyakorlat változásának megismerése érdekében, valamint
- 2017 novemberében ajánlást tett közzé az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről³.

A hivatkozott felmérések eredményei alapján, az MNB megállapította, hogy három területen tapasztalható jelentősebb módszertani eltérés a felügyelt intézmények által kialakításra kerülő IFRS 9 értékvesztés elszámolási gyakorlatban:

- az egyik ilyen eltérés a makrogazdasági információk figyelembevételének módja, mind a hitelkockázat jelentős növekedésének azonosítása, mind a nem-teljesítési valószínűség (továbbiakban: PD) becslése során,
- a másik eltérés az egyéb, a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezők (továbbiakban: Stage 2 indikátor) kiválasztásának és vizsgálatának tekintetében figyelhető meg,
- végezetül, eltérő a gyakorlat a Stage 3 kategóriába történő besorolás szempontrendszerének meghatározásában is. Az intézmények (piaci részesedés vagy darabszám alapon meghatározott) döntő többsége az IFRS 9 szerinti Stage 3 fogalmat a nemteljesítésnek a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendeletben (a továbbiakban: 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet) meghatározott fogalmával tette egyenlővé, míg egy kisebb hányaduk más ismérveket is vizsgál a besorolás során.

A jelzett eltérések az IFRS-eket alkalmazó hitelintézetek körében különböző könyvvizelési, elszámolási, és értékelési gyakorlatot eredményeznek, amely megnehezíti az azonos jellemzőkkel bíró pénzügyi instrumentumokban rejlő kockázatok összehasonlítását, és a közel azonos tevékenységi körrel, működési

¹ A 2018. június 25. napján kiadott körlevél 2019. április 16., 2020. július 27. és 2021. január 21. napján végrehajtott módosításaival egységes szerkezetben. A körlevél 2020. július 27. és 2021. január 21. napján módosult szövegrészei dőlt betűvel szedve kerültek a körlevél szövegében feltüntetésre.

² http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2016.323.01.0001.01.ENG

³ A Magyar Nemzeti Bank 12/2017. (XI.6.) számú ajánlása az IFRS 9 értékvesztési előírásainak alkalmazásával összefüggő kérdésekről [a továbbiakban: 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás] <https://www.mnb.hu/letoltes/12-2017-ifs-9.pdf>

sajátosságokkal bíró intézmények portfóliójának összemérését. A nemzetközi számviteli standardok által meghatározott keretelvek figyelembevétele mellett az MNB indokoltnak tartja, hogy a prudenciális kockázatok szektorszintű egységes értelmezése és a számviteli nyilvántartásokban történő azonos elvek figyelembevételével történő megjelenítése érdekében kommunikálja az intézmények felé a fenti három témakör tekintetében az általa elvárt legjobb gyakorlat bevezetésének szükségességét, és javasolja ezen elvárások egységes alkalmazását.

Az MNB fontosnak tartja továbbá, hogy a kockázatok azonosítása a koronavírus világjárvány miatt megváltozott körülmények ellenére is időben, konzisztens és összehasonlítható módon megtörténjen, melynek érdekében közvetítse a piaci szereplők felé a kialakult rendkívüli helyzetben a kitétségek prudenciális és számviteli szempontú kezelése tekintetében képviselt álláspontját, figyelemmel a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készültségről szóló 2020. évi LVIII. törvény rendelkezéseire [a továbbiakban: Moratórium 1], az egyes kiemelt társadalmi csoportok, valamint pénzügyi nehézséggel küzdő vállalkozások helyzetének stabilizálását szolgáló átmeneti intézkedésekről szóló 2020. évi CVII. törvénnyel, valamint a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről szóló 637/2020. (XII. 22.) kormányrendelettel elrendelt fizetési moratóriumra [a továbbiakban: Moratórium 2] és az Európai Bankhatóság (EBH) a témával összefüggésben 2020. március 25-én megjelentetett nyilatkozatával és a COVID-19-válságra tekintettel alkalmazott jogalkotási és nem jogalkotási jellegű fizetési moratóriumokról szóló, 2020. április 2-án közzétett majd 2020. június 25-én és 2020. december 2-án módosított iránymutatásaiban foglaltakra, amelyek figyelembevételével az MNB a jelen körlevelet módosítja azzal, hogy indokolt esetben a körlevél módosítással érintett rendelkezéseit megfelelő időben kommunikált külön jelzés mellett visszavonhatja. A módosított elvárások alkalmazását az MNB a körlevél kiadásától kezdődően, de 2021. január 1-jét követő időszakra vonatkozóan várja el az intézményektől. Az intézkedések hatását tehát 2021. első negyedévében már érvényesíteni kell, amelyet az MNB az első negyedéves adatszolgáltatások alapján vizsgálni fog.

Az MNB a hitelkockázat jelentős növekedését jelző tényezők és azok átmeneti értékelése, a jogalkotási és nem jogalkotási jellegű, nem egyedileg elrendelt hiteltörlesztési és fizetési moratórium (a továbbiakban: moratórium) tényének figyelembevétele a nemteljesítés, az átstrukturálás és a hitelkockázat növekedésének megállapítása, az értékvesztés számítás során felhasznált makrogazdasági forgatókönyvek, az elvárt minimum értékvesztés szint, a portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása, a pénzügyi kimutatások transzparenciája, valamint az NPL és a Stage 3 kategóriák közötti összefüggések tekintetében kialakított javaslatait az alábbiak szerint fogalmazza meg.

Azonosított legjobb gyakorlat a makrogazdasági információk figyelembevételében

Az MNB tapasztalata alapján, az intézmények döntő többsége az IFRS 9 standard B5.5.4. pontjának való megfelelés érdekében, a makrogazdasági forgatókönyvek eredményeit a PD érték becslése során veszi figyelembe. Bár az itt ismertetett gyakorlat önmagában módszertani tekintetben nem kifogásolható, az egyes intézmények által alkalmazott makrogazdasági forgatókönyvekben jelentős eltérés tapasztalható. Ebből következően, az MNB jó gyakorlatnak tartja a rezidens lakossági ügyfelek, valamint a hazai bejegyzésű vállalkozások PD értékeinek előre tekintő módon történő becslése során a márciusi és szeptemberi MNB Inflációs Jelentés⁴ megjelenésével egyidejűleg rendelkezésre bocsátott, a jelen körlevél mellékletében⁵ részletezett alábbi adatok alkalmazását, az IFRS 9 standard B5.5.14. b) pontjának megfelelően:

- *a makrogazdasági előrejelzéseket, és az azokat alátámasztó konzisztens és részletes paraméter adatokat 3 scenárióban,*
- *valamint az egyes scenáriókhoz rendelni javasolt súlyokat (toleranciasávok meghatározásával).*

⁴ <http://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes>

⁵ A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, de legalább évi két alkalommal az Inflációs jelentés márciusi és szeptemberi publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.

Amennyiben az intézmény komplex makro modellezési folyamatokat és ahhoz illeszkedő mértékű erőforrásokat alkalmaz és egyéb adatforrásból származó, a magyarországi gazdasági folyamatok előrejelzésére szolgáló makrogazdasági adatok és foratókönyvek alkalmazása esetén az MNB elvárása az, hogy az intézmény indokolja meg az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő előrejelzésektől való eltérés okait.

A jelen körlevélben megfogalmazott jó gyakorlatról történő eltérés esetén az MNB a következő dokumentáció elkészítését, és szükség esetén évente történő frissítését tartja szükségesnek:

- leírás, rövid közgazdasági indoklás az intézmény által készített vagy felhasznált makrogazdasági előrejelzés mögöttes feltételezéseiről,
- az intézmény által alkalmazott és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő előrejelzések összevetése makrogazdasági idősoronként,
- az intézmény által alkalmazott és az MNB Inflációs Jelentés kiadványában, illetve a jelen körlevél mellékletében szereplő kedvező és kedvezőtlen foratókönyvek, az előrejelzések „legyezőábráinak” összevetése, az esetleges eltérések rövid közgazdasági indoklása.

Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha az intézmény az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti az MNB Inflációs jelentéséről, illetve a jelen körlevél mellékletéről való eltérés tényét, csatolva annak részletes indoklását és számszaki hatását. Jó gyakorlatnak tartja továbbá, ha az eltérő makrogazdasági adatok tényét, és portfólió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a 6100. témaszámú Könyvvizsgálói Különjelentés összeállítása című magyar nemzeti standard⁶ (továbbiakban: Standard) alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.

A moratórium tényének figyelembevétele a nemteljesítés, az átstrukturálás és a hitelkockázat növekedésének megállapítása során

- Nemteljesítés:

Az EBH álláspontjával összhangban az MNB nem tartja indokoltnak a CRR 178. cikke szerinti nemteljesítés-fogalom alkalmazása során a moratórium tekintetében a CRR 178. cikk (3) bekezdés a) pontjának érvényre juttatását, önmagában a moratórium miatti törlesztési elmaradásokra tekintettel a default-esemény bekövetkezésének automatikus megállapítását, amennyiben a kitétség a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt összesítve 2021. június 30-ig kevesebb mint 9 hónapig volt moratórium által érintett. Ez a kedvezményes kezelési lehetőség azonban nem alkalmazható azon kitétségekre, amelyek 2021. március 31-ét követően kerültek moratórium hatálya alá.

Amennyiben a kitétség a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt összesítve 9 hónapot meghaladóan volt a moratórium által érintett, nem lehet eltekinteni a CRR 178. cikk (3) bekezdés a) pontjának érvényre juttatásától, de figyelembe szükséges venni, hogy az 575/2013/EU rendelet 178. cikke szerinti nemteljesítés-fogalom alkalmazásáról szóló 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás [a továbbiakban: 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás] 15. pontjára tekintettel a késedelmes napok számítását fel kell függeszteni, ami alapján a default-esemény bekövetkezését a CRR 178. cikk (1) bekezdés b) pontja szerint nem szükséges megállapítani.

Ez azonban nem érinti a CRR előírásait alkalmazó intézmények azon kötelezettségét, hogy a módosított fizetési határidők figyelembevételével, de továbbra is vizsgálják az érintett kitétségek defaulted kitétséggként történő besorolásának más, a CRR 178. cikk (1) bekezdés a) pontjában meghatározott („unlikely to pay”) feltételek bekövetkezése miatti szükségességét.

A késedelmes napok számítását a moratórium lejártát követően onnan szükséges folytatni, ahol a moratórium kezdőnapján az megállításra került.

⁶ A vezetői körlevél 2019. április 16-i módosításakor hatályos Standard 34.1. pontja.

A nemteljesítés megállapításakor az MNB a moratórium fentiekkel analóg módon történő kezelését várja el a kitettségek minősítése során (a nem teljesítő kitettségre és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alkalmazásakor) és a CRR a nemteljesítő kitettségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet vonatkozásában meghatározott előírásai (47a. cikk) alkalmazása során is: a késedelmes napok számítását a moratórium időszakára fel kell függeszteni, de a nemteljesítés egyéb feltételeinek esetleges bekövetkezését továbbra is vizsgálni indokolt, a módosított fizetési határidők figyelembevételével.

- Átstrukturálás:

Az MNB nem tartja indokoltnak, hogy önmagában a moratórium miatti törlesztési átütemezésekre tekintettel az érintett intézmények a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet alkalmazásában automatikusan átstrukturálásnak tekintsék kitettségeiket, amennyiben a kitettség a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt összesítve 2021. június 30-ig kevesebb mint 9 hónapig volt a moratórium által érintett.

Ez a kedvezményes kezelési lehetőség azonban nem alkalmazható azon kitettségekre, amelyek 2021. március 31-ét követően kerültek moratórium hatálya alá. Minden esetben egyedi vizsgálat alapján szükséges az intézménynek döntést hoznia az egyes kitettségek átstrukturált követelésként történő nyilvántartásról a koronavírus világvármány miatt kialakult rendkívüli helyzet, illetve a moratórium kapcsán megkötött szerződésmódosítások következtében.

Amennyiben a Moratórium 2-ben résztvevő kitettség a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt összesítve 2021. június 30-ig 9 hónapot meghaladóan volt a moratórium által érintett, feltételezni indokolt, hogy a kötelezettnek a pénzügyi kötelezettségei teljesítésével pénzügyi nehézségei vannak vagy várhatóan lesznek. Ettől a feltételezéstől és a kitettség átstrukturált kitettséggé történő nyilvántartásától egyedi alapon azonban adott esetben el lehet tekinteni, ha az intézmény a lentieknek megfelelően hitelt érdemlően bizonyítani tudja, hogy a kötelezettnek a pénzügyi kötelezettségei teljesítését illetően nincsenek pénzügyi nehézségei és várhatóan nem is lesznek.

Lakossági kitettségek esetén alkalmazandó gyakorlat:

Fő szabályként elvárt a kitettségek átstrukturálttá történő minősítése és ennek következtében a hitelkockázat jelentős növekedése miatt alkalmazott értékvesztés kategóriába (továbbiakban: Stage 2-es kategória) történő átsorolása, kivéve azon eseteket amennyiben az alább felsorolt feltételek valamelyikének teljesülése alapján feltételezhető, hogy a kötelezettnek nincsenek pénzügyi nehézségei és várhatóan nem is lesznek:

- az adósnak az intézmény által vezetett fizetési számláján jóváírt, a jövedeleमारányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014 (IX.11.) MNB rendelet szerinti, igazolt havi nettó jövedelem definíciójának megfelelő jövedelme a kitettség aktuális minősítését megelőző két hónapban nem csökkent 15%-ot meghaladó mértékben a 2020. február és március hónapban jóváírt nettó jövedelem átlagához viszonyítva, vagy
- amennyiben nem érkezik jövedelem a számlára, akkor az adós munkáltatói igazolással igazolja, hogy a jövedelmében az előző pontban részletezett 15%-ot meghaladó csökkenés nem következett be, vagy
- az adósnak az intézmény által vezetett fizetési számláján a bankszámlaszerződésben vagy a hitelszerződésben vállalt minimum számlaforgalom/jóváírás közül a magasabb elvárás a moratórium hatálya alatt is folyamatosan teljesült, illetve teljesül, vagy
- az adós rendelkezésére álló megtakarítások szintje a minősítés időpontjában fedezetet nyújt az adott banknál/bankcsoportnál fennálló kitettségek legalább 1 évnyi adósságszolgálatára.

Az összevont felügyelet alá tartozó intézmények a fenti értékelést csoportszinten rendelkezésre álló információkat felhasználva is elvégezheti.

Amennyiben az intézmény a Moratórium 2-ben résztvevő lakossági kitettséget kizárólag azért tartja átstrukturált kitettséggé nyilván, mert az a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt

összesítve 2021. június 30-ig 9 hónapot meghaladóan volt a moratórium által érintett, az átstrukturált kitétségek minősítésére vonatkozó általános szabályoktól eltérően az átstrukturált kitétségeként történő nyilvántartás és a Stage 2 kategória alkalmazása a moratóriumból való kilépést vagy a moratórium lejártát követő, 6 hónap megfigyelési időszak elteltével megszüntethető, ha ezen időszak alatt nem volt 30 napot meghaladó késedelem és a hátralék összege nem haladta meg a 100 eurót, továbbá nem áll fenn olyan körülmény, amely önmagában átstrukturálást eredményezne.⁷

Vállalati kitétségek esetén alkalmazandó gyakorlat:

Fő szabályként elvárt a kitétségek átstrukturálttá történő minősítése és ennek következtében a Stage 2-es kategóriába történő átsorolása, kivéve azon eseteket, amikor az egyedi alapon lefolytatott vizsgálat során a negyedéves vagy a soron kívül elvégzett monitoring tevékenység eredménye alapján megállapítható, hogy az adós pénzügyi helyzetében nem következett be romlás.

Az átstrukturált vállalati kitétségek esetében az átstrukturált kitétségeként történő nyilvántartás a 39/2016. (X. 11.) MNB rendeletben foglalt általános előírásoknak megfelelően szüntethető meg.

Az MNB a CRR nemteljesítő kitétségekre vonatkozó minimális veszteségfedezet vonatkozásában az átstrukturálási intézkedések tekintetében meghatározott előírásai (47b. cikk) alkalmazása során is a szerződésmódosítások fentieknek megfelelő kezelését tartja indokoltnak.

A 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás a kényszerű átstrukturálás, mint default-esemény jelző tényező tekintetében a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti átstrukturálás fogalom alkalmazását várja el.

A kényszerű átstrukturálást nem szükséges azonban default-esemény bekövetkezését jelző tényezőnek tekinteni abban az esetben, ha a kitétség a Moratórium 1 és a Moratórium 2 hatálya alatt töltött időt összesítve 2021. június 30-ig 9 hónapot meghaladóan volt a moratórium által érintett és a 13/2019. (VII. 2.) MNB ajánlás 47. pontjában meghatározott pénzügyi kötelezettség csökkenés az 1%-os küszöbértéket kizárólag a moratórium igénybevétele miatt haladja meg, feltéve, hogy nem áll fenn olyan körülmény, amely önmagában átstrukturált kitétségeként való nyilvántartást eredményezne.

Azonosított legjobb gyakorlatok a hitelkockázat jelentős növekedésének mérésében

Annak érdekében, hogy az egyes intézmények tartalmilag közelítsék a hitelkockázat jelentős növekedésének mérését, az MNB a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglalt általános elvárásoknak való megfelelésen túlmenően a hitelkockázat jelentős növekedésének kezelését illetően a lakossági és vállalati portfólió szegmensek tekintetében a felmérések keretében azonosított, az alábbiakban részletezett, az IFRS 9 standard 5.5.9. pontjában a Stage 2 indikátorokra vonatkozó elvárások legjobb gyakorlatként azonosított megvalósítását javasolja érvényesíteni. Az MNB a jelen körlevél szerint bemutatott Stage 2 indikátorok alkalmazását jó gyakorlatnak tartja.

- Jó gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok:
 - 30+ késedelmes napszám (kivéve, ha a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlás 35. pontja szerint kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján ez nem tekinthető indokoltnak, *így különösen a moratórium időszakának és tényének figyelembevétele is szükséges*);
 - átstrukturálás definíciónak megfelelő státusz, a 12/2017. (XI. 6.) MNB ajánlásban foglaltak szerint, beleértve a moratóriumban töltött 9 hónapnál nagyobb időtartam miatt átstrukturált státuszt is;
 - legalább a 2015. január 1. után folyósított lakossági ügyletek, de az intézmény saját visszamérése alapján indokolt esetben a teljes lakossági jelzálogportfólió esetében a hitelfedezeti mutató (továbbiakban: HFM) - a jövedelemarányos törlesztőrészlet és a hitelfedezeti arányok szabályozásáról szóló 32/2014. (IX. 10.) MNB rendelet 3. § (1) bekezdésben meghatározottak szerint, a rendeletben meghatározott lakossági termékkörre

⁷ Azon 2021. július 01-jén a moratóriumból kikerült kitétségek, amelyek a megfigyelési időszak alatt nem kerültek 30 napot meghaladóan 100 eurót meghaladó késedelembe, a 2021. december 31-es beszámoló összeállításakor már nem minősülnek átstrukturáltnak.

és HFM vonatkozóan – jelentős emelkedése, és/vagy a HFM folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során 95%-ot meghaladó mért értéke. A HFM értékének folyósítás utáni nyomon követése, monitoringja során a mutató meghatározására a vonatkozó jogszabályban, valamint a 11/2018. (II.27.) MNB ajánlásban meghatározottak szerinti legutolsó piaci érték, valamint az aktuálisan érvényes tőketartozás hányadosa tekinthető megfelelő gyakorlatnak;

- az ügylet hitelkockázatának folyósításhoz képest mért jelentős emelkedésének korai azonosítását lehetővé tevő tranzakciós, viselkedési változók a minősítő rendszeren belül, vagy monitoring jelként, elsődlegesen a hitelezett ügyfél jövedelmi helyzetében, fizetőképességében bekövetkezett esetleges kedvezőtlen irányú változások korai azonosítása céljából. A pénzügyi szervezetnél megtakarítási és befektetési termékekkel is rendelkező ügyfél esetében teljes, megtakarítási, befektetési és hiteltermékek számlamozgás információi alapján képzett tranzakciós viselkedés alapján képzett kockázati mutatók, csak hitelügylettel rendelkező ügyfél esetében hiteltörlesztési viselkedési mutatók képzése javasolt, bármilyen, ezen információkat kiegészítő méréssel, elemzéssel;
- egyéb, a Stage 2 besorolást a kellő körültekintéssel lefolytatott vizsgálatok alapján indokoltan maguk után vonó, a Melléklet szerint részletezett monitoring indikátorok.

A jelen vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok beépítése az intézmények értékvesztés elszámolási folyamatába nem minden esetben releváns – azaz, elképzelhető, hogy az adott indikátor jelzése az intézmény esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését –, illetve az IFRS 9 standard 5.5.11. pontja szerint aránytalanul magas költségekkel járhat. Erre való tekintettel, az MNB elfogadhatónak tartja a jelen vezetői körlevél szerint bemutatott, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintést, amennyiben az intézmény kapcsolódó dokumentációban⁸ bemutatja, hogy:

- a mérés szempontjából a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorokkal közel azonos tartalommal bíró indikátort vagy indikátorokat használ a hitelkockázat jelentős növekedésének indikátoraként, azaz hitelkockázat mérési folyamataiban lefedi a hitelkockázat jelentős növekedésének azonos eseteit, amelyeket a jelen körlevélben foglalt Stage 2 indikátorok mérnek, vagy az adott indikátor jelzése az intézmény esetében a belső folyamatok vagy egyéb okok miatt nem jelenti a hitelkockázat folyósítás időpontjához viszonyított jelentős emelkedését, valamint
- költség-haszon elemzéssel bizonyítja, hogy a vezetői körlevél szerinti Stage 2 indikátorok használata az intézmény számára indokolatlan költséget jelent az előzőekből vagy egyéb okokból következően.

Az előző két pont vonatkozásában elvárt mind a kvalitatív, mind a kvantitatív tényezők megfelelő dokumentálása, valamint az MNB részére történő bemutatása, azaz mind folyamat, mind a mérés tekintetében teljes körű indoklás, elemzés biztosítása annak érdekében, hogy az MNB pontos képet nyerjen az intézmény Stage 2 besorolási folyamatáról, a kockázatomérés keretében az intézmény részéről nyomon követni kívánt kockázatok köréről. Az MNB a Stage 2 indikátorok tekintetében is jó gyakorlatnak tartja, ha az intézmény a vezetői körlevél szerinti, egy vagy több Stage 2 indikátor alkalmazásától való eltekintés tényét az éves pénzügyi kimutatások elfogadását megelőzően írásban az MNB felé bejelenti, csatolva annak részletes indoklását, és számszaki hatását. Az eltérés portfólió minőségre gyakorolt hatását a könyvvizsgáló a Standard⁹ alkalmazása során figyelembe veszi és vizsgálatának eredményét beépíti a Könyvvizsgálói Különjelentésbe, mint az adott évet érintő jelentős jogszabályváltozás és annak pénzügyi kimutatásokra gyakorolt hatása bemutatására vonatkozó előírásnak való megfelelés értékelését.¹⁰

⁸ A beszámolási időszakhoz kapcsolódó éves pénzügyi kimutatások elfogadása előtti MNB felé történő bejelentés.

⁹ A vezetői körlevél 2019. április 16-i módosításakor hatályos Standard 34.1. pontja.

¹⁰ A vezetői körlevél jelen bekezdése 2019. április 16-án módosításra került

Az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitettségek és a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerinti nem teljesítő kitettségek viszonya

Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy ugyan az esetek többségében az IFRS 9 alkalmazásában Stage 3-ba sorolt kitettségek és a 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet szerint nem teljesítő kitettségnek tekintendő kitettségek halmaza megegyezik, lehetnek olyan eltérések, amelyekre az intézmények figyelemmel szükséges lenniük. A 39/2016. (X. 11.) MNB rendelet 6. § (2) bekezdése szerinti „20%-os szabály” mellett a prudenciális szempontú minősítések ügyfélszemlélete, illetve a két rendszer szerinti átsorolások időbeli eltérése (máskor kerül át egy kitettség a nem teljesítő kitettség kategóriába, mint a 3. fázisba) is felmerülhet, mint eltérést okozó tényező.

Az MNB indokoltnak tartja, hogy az intézmény megfelelően mutassa be és dokumentálja a követelés minősítés keretében nem teljesítő kitettségként azonosított, de az IFRS 9 alkalmazásában Stage 2-ben vagy Stage 1-ben nyilvántartott kitettségeit, megadva a Stage 3 besorolástól való eltérés indokát.

Minimum értékvesztési szint meghatározásával kapcsolatos elvárások

Tekintettel a koronavírus világjárvány miatt fennálló számos számítási és módszertani bizonytalanságra, a fenti rendelkezéseken túl az MNB által elvárt, hogy az intézmények értékvesztés szintje a jelen körlevél módosításával érintett intézményszinten 2021. december 31. napjáig tartó időszakban összegszerűségében meghaladja a 2020. I. negyedév végi állományi adatokra vetített, 2019. év végi átlagos értékvesztés-fedezettség mértékével számított összeget.

A portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása

Tekintettel arra, hogy az intézmények számára koronavírus világjárvány miatt kialakult gazdasági környezetben nem áll rendelkezésre megfelelő információs bázis a bottom-up alapú hitelkockázat növekedés értékelésére, illetőleg az értékvesztési modellek újra kalibrálására, ezért javasolt a modellek szakértői alapú kiigazítása, és ezzel összefüggő portfóliószintű management korrekciók, ún. overlay-ek alkalmazása és elszámolása, amely egy olyan egyösszegű várható veszteség érték, amelyet az intézmény azon kockázati faktorok alapján határoz meg, melyeket az alkalmazott modellje nem, vagy nem teljesen fed le, ezért ezen kockázatok hatását a modellek futtatásával bottom-up alapon nem lehet megfelelő módon számszerűsíteni, ám a kockázat mértéke az intézmény megítélése szerint szignifikánsnak feltételezhető.

A portfólió szinten meghatározott egyösszegű overlay-eket az intézménynek javasolt egyedi szintre történő allokálás mellett elszámolni úgy, hogy az alportfólióba tartozó egyedi adósok hitelminőségtől függetlenül, egyenlő arányban kerüljenek Stage 2-be átsorolásra.

Az MNB által elvárt, hogy a portfólió szintű overlay-ek elszámolása ugyanazon jóváhagyási folyamat mellett történjen, mint a csoportos értékvesztés szint, továbbá, hogy annak megfelelőségét negyedévente felülvizsgálja, a rendelkezésre álló információk alapján az intézmény hozzon döntést arról, hogy annak szintjét megfelelőnek gondolja a negyedév alatt felgyűlt új információk alapján vagy kiigazítást tart szükségesnek.

A pénzügyi kimutatásokkal kapcsolatos transzparencia, továbbá vezetői kontrollok alkalmazása

Tekintettel arra, hogy koronavírus világjárvány miatt kialakult gazdasági környezetben a transzparencia kiemelt jelentőséggel bír, az MNB elvárja, hogy az intézmények minden olyan feltételezést, megítélést, melyet a modellek alkalmazásakor, az értékvesztés szintek és overlay-ek kiszámításakor, továbbá a jelentős hitelkockázat növekedést jelző indikátorok értékelésekor és a Stage migrációkor alkalmaztak, transzparensszen szerepeltessenek a pénzügyi kimutatásaikban.

Továbbá elvárt, hogy az intézmények koronavírus világjárvány hatásainak kezelése vonatkozásában döntési és kontroll mechanizmusait felülvizsgálják, különös tekintettel az értékvesztés szintek meghatározását érintő folyamatokban. Ebből következően az MNB jó gyakorlatnak tartja:

- a legmagasabb döntési szint alkalmazását,
- megfelelően részletes elemzésekkel alátámasztott dokumentációk készítését a döntési

anyagokhoz,

- *számítások során alkalmazott feltételezések részletes kifejtését,*
- *több feltétel vizsgálata esetén hatáselemzés alapú megerősítést az alkalmazott feltételrendszer mögé.*

A fentiek mellett elvárás, hogy az intézmények megfelelően szabályozzák a szakértői megítélés alapján meghozható döntéseiket, kellő részletességgel kiegészítve jelenlegi szabályzataikat.

Az MNB a vezetői körlevélben foglaltak teljesülését mind a folyamatos felügyelés, mind a helyszíni vizsgálatok során kiemelt figyelemmel fogja kísérni, annak érdekében, hogy az egyes intézményeknél az értékvesztés elszámolását tekintve ne legyenek indokolatlan mértékű eltérések a módszertanok különbözőségéből fakadóan.

Budapest, 2021. január 21. napján

Dr. Kandrács Csaba s.k.,
a Magyar Nemzeti Bank alelnöke

Mellékletek:

- A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok
- Makrogazdasági előrejelzések, és azok paraméter adatai (korlátozott terjesztésű)

A monitoring tevékenység keretében legjobb gyakorlatként azonosított Stage 2 indikátorok

Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis- és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat
Késedelmes adatok, inkasszó				
1	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy a késedelmet mi okozza, illetve az inkasszó egyszeri vagy rendszeres. Fennálló saját intézményi kockázatvállalásokhoz kapcsolódó tőke, kamat és egyéb fizetendő díjak késedelme	X	X	X
2	Inkasszó beérkezése a finanszírozó intézménynél vezetett bankszámlára	X	X	X
Céggellenőrzés során leszűrhető jelek				
3	Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy egy újabb kötelezettségvállalás nem veszélyezteti a cég működését, illetve a késedelmet mi okozza. KHR ellenőrzés KHR státusz jelentés alapján megállapítható más intézménynél fennálló hitelek esetében: - új hitel felvétele - meglévő hitel késedelmi státusza (időpont, összege, rendezett-e) - meglévő hitel adósságszolgálati adatai	X	X	X
4	Minden adatban bekövetkező változást ellenőrizni szükséges, és az ügyfél részéről elvárt a bejelentési kötelezettség és a hozzá tartozó dokumentumok átadása. Az adós adataiban bekövetkező változások: - új tulajdonos van, (elvárt az új tulajdonos vizsgálata, megismerése) - változik a székhely, - cégjegyzékszám, (az ellenőrzésnek ki kell arra is terjedni, hogy a változás technikai jellegű csak, vagy egy várható felszámolást jelez pl.) - adószám	X	X	X
5	Az adós életében, tevékenységében bekövetkező kedvezőtlen változások: A monitoring során ellenőrizni szükséges, hogy mi okozza a változást és az az adósságszolgálatra milyen hatással van. - a számlaforgalma lecsökken - a fő tevékenységi köre megváltozik és/vagy az abból származó cashflow nem elegendő az adósságszolgálatra - a vevőköre lecsökken	X	X	X
6	Az adós cég saját tőkéje jelentős mértékben lecsökken		X	X
Sor-szám	Monitoring jel	Mikro-vállalkozás	Kis és közép-vállalkozások	Nagy-vállalat

7	Az adós cég munkavállalóinak száma jelentősen megváltozik, csökken (ellenőrizni szükséges, hogy ezt a folyamatot mi okozza, a gazdasági környezet változása vagy pl. egy másik cégbe való "átmentés")		X	X
Kényszereljárások indulása				
8	Végrehajtás indul a cég ellen (pl. NAV)	X	X	X
Fedezetekben bekövetkező változások				
9	Nem-ingatlan projekthitel esetében a projekt nem vagy nem teljes mértékben valósul meg, és/vagy nem tudja kitermelni az adósságszolgálatot. Ingatlan projekthitel esetében az MNB ingatlan projekthitel ajánlásában foglalt Stage 2 azonosítók használata.		X	X
10	Biztosítási díj nem teljesítése (pl. 30 nap késedelem, vagy szerződés inaktívvá válása)	X	X	X
11	Fedezettségi szint negatív irányú változása, amely a gazdálkodó egység fizetőképességében (termelőeszköz értékében bekövetkező jelentős értékcsökkenés) vagy hajlandóságában (fedezetelvonás) jelentős mértékű, kedvezőtlen irányú változásra utal	X	X	X
Egyéb, monitoring során ellenőrizhető adatok				
15	Minden olyan körülmény egyedi vizsgálata, amely veszélyeztetné az intézménymegtérülését az adott ügyletből. Egyéb szerződéses kötelezettségvállalások (kovenánsok) Szerződésekben meghatározott egyéb kötelezettségvállalások változása.	X	X	X
16	Adatszolgáltatási fegyelem romlása Az ügyfél által nyújtott ügyfél-, ügylet-, fedezetszintű adatszolgáltatások késedelme	X	X	X
17	Ügyfél gazdálkodását negatívan érintő jogszabály változás Az ügyfelet, az ügyfél gazdálkodását, vagy az ügyfél gazdálkodásához szorosan kapcsolódó jogszabályváltozások hatásainak vizsgálata.	X	X	X
18	Negatív információk megjelenése Az ügyfelet, az ügyfélcsoportot, partnereit vagy iparágat érintő sajtó információk.	X	X	X
19	Pénzügyi mutatók romlása - Negyedéves minősítés során számolt mutatók negatív irányú változása.	X	X	X
20	Ágazati kilátások kedvezőtlen irányú, jelentős mértékű változása	X	X	

**Az IFRS9 alatti értékvesztés meghatározása során alkalmazandó
makrogazdasági előrejelzések és scenárió súlyok**

(korlátozott terjesztésű)

A jelen körlevél makrogazdasági adatait tartalmazó melléklete nem nyilvános, korlátozott terjesztésű, az MNB honlapján nem kerül publikálásra, azt az MNB meghatározott időközönként, az Inflációs jelentés publikálásával egyidejűleg küldi meg közvetlenül az érintett intézményeknek.